

havde gjort tidligere, men som stod med hele Apparatet i Orden og kunde sætte en Virksomhed i Gang, der kunde beskæftige eet Sted 40 Mand, et andet Sted 100 Mand, var dem, der fortrinsvis blev foretrukket. Det var ikke almindeligt, at de fik alt, hvad de ønskede, i Regelen fik de ikke mere, end hvad der skulde til for at sætte Virksomheden i Gang for de første Maaneder, saa kunde man altid se Tiden an. Det var netop det at faa Arbejde i Gang, der var Hovedhensynet; og hvis det ærede Medlem vil sige, at der ikke er anvendt bestemte Regler, kan han gerne have Ret deri, men der er altsaa anvendt den Regel, at man har foretrukket at give til de Selskaber, der kunde beskæftige den største Arbejdskraft, og som var rede til hurtigst muligt at sætte Arbejder i Gang. Et enkelt Selskab erindrer jeg blev skudt ud, fordi det viste sig, at dette Selskab alligevel var i Stand til ved privat Bankforbindelse at rejse de flere Hundrede Tusinde Kroner; det skulde bruge, og det var derfor overflødig, at Staten gav Tilskud.

Det var saadanne Overvejelser, der fandt Sted indenfor Hedeselskabet, og som vi indenfor Landbrugsministeriet mente det rigtigt at give vor Tilslutning til. Det er ikke saaledes, at vi har søgt at faa Tilbud fra Selskaberne, som det ærede Medlem mente. Nej, der meldte sig tilstrækkeligt af Ansøgere. Jeg kender ikke det Tilfælde, som det ærede Medlem nu fremdrog, at der har været affholdt Generalforsamling for at tage Stilling til, om man skulde modtage Tilbudet om et saadant Laan, men jeg kunde tænke mig, at den Ansøgning, Bestyrelsen har indsendt og til en vis Grad faaet bevilget, af formelle Grunde, da der er Tale om at træde i Laaneforhold til Staten, maa bekræftes af Generalforsamlingen. Jeg antager ikke, at Generalforsamlingen har vedtaget ikke at modtage dette Laan, men derom skal jeg ikke udtale mig.

Naar det ærede Medlem spurgte mig om min Stilling til Muligheden af at fremsætte et Lovforslag gaaende ud paa Laan til mindre Jordbrugere, skal jeg sige, at min Stilling er den, at der i hvert Tilfælde ikke vil fremkomme et saadant Lovforslag i denne Samling, hvad der sikkert ikke vil overraske det ærede Medlem. Men jeg maa sige, at der ligger en stor Fare i at stille for stærke og vidtgaende Krav, der holdes i al Almindelighed, om en saadan Laaneverksamhed fra Statens Side. Jeg finder det berettiget, hvis det ved denne beskedne Lov — jeg gentager det

og indrømmer, at det er dette Lovforslag —, hvis der ved den kan gives Laan til mindre Jordbrugere, som der tages Sigte paa, og indenfor deres Kreds til dem, der i Øjeblikket har vanskeligst ved at skaffe Kapital. Hvis der derved er Udsigt til at skaffe Forbedring af deres Ejendom og forøge deres Ydeevne, er det godt, men det er farligt at komme ind paa at give Drifts-laan i al Almindelighed. Jeg vil indrømme, at i mange Tilfælde vilde saadanne Drifts-laan kunne gøre fortrinlig Virkning, men der rummes ogsaa en Fare for, at en saadan Laaneverksamhed kunde blive Genstand for Misbrug. Men jeg skal sige til det ærede Medlem, som jeg i det andet Ting har udtalt overfor et lignende Spørgsmaal — jeg tror, det var ved Finanslovens første Behandling —, at der kunde være noget meget tiltalende i, at disse 5 Millioner, der er udlaaente til Statshusmændene, kom til at cirkulere, saaledes at efterhaanden som de kom ind, kunde de gaa ud igen og gøre Nytte paa samme Maade. Thi det, at de kommer ind, er egentlig det bedste Bevis for, at de har gjort Nytte. De, der derimod ikke kommer ind, har sandsynligvis ikke gjort den Nytte, de skulde. Jeg kan altsaa sige, at forsaavidt de 5 Millioner kommer ind, vil jeg tage denne Henstilling under den velvilligste Overvejelse, men saa længe de ikke er kommet ind, forekommer det mig ikke rigtigt, at man stiller noget i Udsigt, om hvilket man dog ikke med Bestemthed kan vide, hvad det resulterer i; men Tanken skal, som sagt, blive Genstand for velvillig Overvejelse.

Sluttelig skal jeg kun udtale min bedste Tak, fordi man fra alle Sider har kunnet medgive ogsaa dette Lovforslag sin Anbefaling og kunnet tilraade det høje Ting at fremme det i den foreliggende Skikkelse.

Bækgaard: Naar jeg har bedt om Ordet, er det for at sige et Par Ord om det Mergelselskab, som det ærede Medlem (Holdgaard) fremdrog; jeg formoder nemlig, at det er det, hvis Bestyrelse jeg har den Ære at være Medlem af. Det er ganske rigtigt, at Bestyrelsen indsendte et Andragende om Laan, da der skulde bruges Penge, og de ikke kunde skaffes paa anden Maade, og for at have den juridiske Side i Orden fandt vi det nødvendigt at sammenkalde en Generalforsamling.

Hauch: Det ærede 7de Medlem for 5te Kreds (Holdgaard) gjorde opmærksom paa,